

якої захистилось 12 молодих науковців. А ще Ольга Володимирівна й Богдан Іванович були справжніми Українцями, патріотами свого краю, доброзичливими й чуйними людьми, завжди готовими допомогти (а Богдан Іванович ще й завзятим дискусантом на найрізноманітнішу тематику). Будемо пам'ятати їх такими.

Любомир Царик
доктор географічних наук,
професор кафедри геоєкології та
методики викладання екологічних дисциплін
*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

**ОЛЬГА ЗАСТАВЕЦЬКА – ОРГАНІЗАТОР І РЕДАКТОР НАУКОВОГО
ЧАСОПISУ, ЧЛЕН СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ВЧЕНИХ РАД З
ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ**

Засоби масової інформації – власне наукові періодичні видання як основне джерело інформації для внутрішньонаукового спілкування (з кінця ХХ ст. – і в електронній формі) – забезпечують «спадкоємність та тяглість наукового знання, відтворення теоретичного освоєння світу, можливість вивчення методів наукового дослідження дійсності», формують громадську думку та науковий світогляд у суспільстві.

Просте та влучне визначення фахових часописів як типу видання, яким доцільно послуговуватися сьогодні, було сформульовано американськими дослідниками масової комунікації Дж. Айсеєм у 1980-х роках. Згідно з ним, фаховий часопис – той, що написаний фахівцями для фахівців. Окремо потрібно згадати й класифікацію Дж. Айсей про три види науковості наукової літератури, яку можна застосувати і до періодичних видань: «а) власне наукова книга, призначена для суто академічної аудиторії; б) наукова література для ширшого кола фахівці для зацікавленого читання насамперед “академічної публіки”, а також фахівців - “суміжників”; популярна наукова література для зацікавленої публіки».

Ідею створення наукового часопису з історії української географії було започатковано результатами тісної співпраці лідерів-географів трьох провідних вищих навчальних закладів Західної України проф. Шаблія О.І. (Львівський НУ), доц. Заставецького Б.І. (Тернопільський ДПУ) та проф. Жупанського Я.І. (Чернівецький НУ). Створення незалежної Української держави вимагало від науковців географів докорінного перегляду навчальних

предметів та навчальних програм з географії, України, географічного краєзнавства. Передували появі наукового часопису проведення за ініціативи кафедр географії України трьох названих вузів двох міжнародних конференцій з історії української географії та картографії (1995, 2000) та двох міжнародних семінарів з питань викладання географічних українознавчих дисциплін (1997) і теорії та практики регіонального географічного краєзнавства (1999). За ініціативою викладачів кафедри розроблено програму дворічного вивчення географії України у загальноосвітніх закладах, на той час революційну як за змістом, так і терміном вивчення. Власне цю програму було впроваджено у навчальний процес загальноосвітніх закладів. З прийняттям програми гостро постало питання забезпечення вчителів, учнів, викладачів і студентів навчальними матеріалами. Бракувало фахового видання, призначеного для фахівців-географів різних кваліфікаційних рівнів, а також людей, зацікавлених проблематикою та функціонуванням географічної освіти і науки тобто фахівців і фахівців-суміжників, які перебувають в одній науковій сфері та можуть послуговуватися виданням у своїй практичній діяльності чи з метою наукової комунікації.

**Рис. 7. Кафедра географії України у її першому складі (1992 р.).
Зліва направо: Б. І. Заставецький, Я. О. Мариняк, О. В. Заставецька,
С. І. Гунько, Н. П. Стецько, Л. П. Царик, Б. Я. Федунік**

Перший випуск часопису побачив світ у березні 2000 року, його шеф-редакторами були О.І. Шаблій і Б.І. Заставецький, а редакційну колегію очолили Я.І. Жупанський і О.В. Заставецька. Це була визначна подія для молодих кафедр і географічного факультету зокрема.

30 вересня 2000 року передчасно помирає Б.І. Заставецький і шеф-редактором Всеукраїнського періодичного часопису «Історія української географії» стала професор О.В. Заставецька. Понад 30 номерів часопису було випущено за її безпосередньої участі. Українським вчителям, педагогам, викладачам, студентам постали замовчувані твори видатних географів, дослідників природи і суспільства: Володимира Кубійовича, Івана Олексюшина, Григорія Махіва, Юрія Полянського, Павла Чубинського, Степана Рудницького, Миколи Мельника, Георгія Висоцького, Костя Дубняка, Михайла Волобуєва, Мирона Кордуби, Григорія Величка, Олени Степанів та багатьох інших.

До 25 публікацій розміщено у кожному з номерів, а це понад 750 статей, повідомлень, відгуків, які працювали на імідж фахового видання, а зрештою географічного факультету і Тернопільського університету.

Продумані рубрики наукового видання: постаті, наукові школи, краєзнавство і країнознавство, натургеографічні та геоекологічні студії, антропогеографічні дослідження, відгуки та повідомлення, хроніка факти проекти, ювілеї та номінації репрезентували широкий діапазон географічних досліджень і вивчень. У номерах журналу публікувались не лише знані наукові постаті, а й молоді аспіранти, здобувачі з усіх куточків України.

У редакційній колегії часопису співпрацюють знані географи України: проф. О.І. Шаблій, проф. Я.Б.Олійник, проф. П.Г. Шищенко, проф. О.Г.Топчієв, проф. С.П. Позняк, проф І.П. Ковальчук та інші.

З 2000 р. і до останніх днів життя Ольга Заставецька працювала завідувачем кафедри географії України і туризму. О. Заставецька була не тільки редактором Всеукраїнського періодичного часопису «Історія української географії», а й членом редколегії фахового наукового збірника «Наукові записки ТНПУ. Серія:Географія», «Регіональні аспекти розміщення продуктивних сил України», «Тернопільського енциклопедичного словника», видання «Історія міст і сіл Тернопільської області», атласів із серії «Моя мала Батьківщина – Тернопільська область», «Моя мала Батьківщина – Хмельницька область» та ін

Активна редакційно-видавнича діяльність О.В. Заставецької поєднувалась з її результативною роботою у спеціалізованих вчених радах Львівського національного університету ім. Івана Франка та Чернівцького національного університету ім. Юрія Федьковича за спеціальністю 11.00.02 –

економічна та соціальна географія., поглиблюючи співпрацю між кафедрами, розпочату у 90-і роки ХХ ст. Близько 15 років О. Заставецька не тільки виступала науковим керівником 18 кандидатських дисертацій, а й експертом, опонентом багатьох докторських дисертацій, захищених у спецрадах Львова, Києва, Харкова. Її аналізи й оцінки дисертаційних робіт відзначалися глибоким розумінням суті справи, професійністю і науковою довершеністю. За її участі підготовлені фахівці-географи вищої кваліфікації для навчальних закладів Луцька, Рівного, Львова, Ужгорода, Івано-Франківська, Хмельницького і Тернополя тощо.

Багато із задуманого не вдалось реалізувати Ольгою Володимирівною за життя. Однак підготовлені нею фахівці географи різних рангів у школі, вузах, рідному факультеті та кафедрі втілюватимуть її задуми у життя задля розвитку української географії, во ім'я розбудови української держави і свого рідного краю.

Надія Стецько

кандидат географічних наук,
доцент кафедри геоecології та
методики викладання екологічних дисциплін
*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

ПОРУЧ ІЗ ВИДАТНИМ УКРАЇНСЬКИМ ВЧЕНИМ

Ольга Володимирівна Заставецька – вчений, дослідник, колоритна особистість у географічній науці, перший доктор географічних наук професор на географічному факультеті Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, на кафедрі географії України.

На час створення кафедри географії України у 1992 р. я працювала першим її старшим лаборантом. На ті роки не було обов'язкового розподілу випускників педагогічних вищих навчальних закладів, а мені як тернополяниці не було бажання покидати рідне місто, тому доводилося тривалий час шукати вчительської посади у м. Тернополі. Пошуки вчительської праці вирішив випадок, хоча тепер розумію, випадковостей не буває, у моєму житті таких випадків було багато, я їх сприймаю як подарунок долі.

Зустрівши Заставецького Богдана Івановича в інституті, куди я завітала за довідкою він запропонував мені працювати на новостворені кафедрі географії України старшим лаборантом. Дослівно пам'ятаю: Надю ти де